

NYT OM MILJØ & UDVIKLING

Februar 2014 • Nr.92

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling er et samarbejde mellem 23 danske miljø- og udviklingsorganisationer.

92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i verden.

© Jacob Holdt / CARE

Indhold

Klimalov skaber klarhed om fremtidens klimaindsats	2	Skal de private virksomheder redde verden?	6
Aftale om klimalov lover godt.....	2	Seksuelle og reproduktive rettigheder er ikke blot en ligestillingsdagsorden.....	7
EU må vedtage mere ambitiøse klima- og energimål for 2030.....	3	Post-2015: Husk indfødte folk	8
Vedvarende energi og energieffektivisering i EU 2030 udspillet	4	Arrangementer	9
EU-Kommissionen presset på ny frihandelsaftale	5		

Klimalov skaber klarhed om fremtidens klimaindsats

Af klima-, energi- og bygningsminister Rasmus Helveg Petersen

Regeringen satte sig høje mål for klima- og energipolitikken, da vi kom til for godt to år siden, og vi er godt på vej til at opfylde målene. Vi har lavet en energiaftale, vi har præsenteret en klimaplan, og senest har vi lavet en aftale om klimaloven, så den er sikret støtte fra et bredt flertal i Folketinget.

Der er flere glædelige elementer i den aftale, som vi torsdag morgen indgik med Det Konservative Folkeparti, SF og Enhedslisten.

Danmark får for første gang en national klimapolitik, der er fastsat ved lov. Det betyder, at der bliver klarhed og kontinuitet i fremtidens klimapolitik. Den til enhver tid siddende regering skal opstille klimamål hvert femte år med et perspektiv på 10 år, og hvert år skal der laves en redegørelse til Folketinget.

”De Konservative siger med aftalen ja til regeringens mål om 40 procents reduktion af drivhusgasser i 2020 [...]og det gør selvfølgelig målet robust.”

Med loven følger et uafhængigt klimaråd. Det skal rådgive regeringen om, hvordan vi lettest og billigst omstiller Danmark til et lavemissionssamfund. Klimarådet skal være med til at skabe oplysning og debat om, hvordan den grønne omstilling skal ske, så

borgere og virksomheder kan deltage og bidrage aktivt. Det er vigtigt for partierne bag aftalen, at udviklingen sker i det rigtige tempo, så vi samtidig sikrer vækst og beskæftigelse. Det skal klimarådet også hjælpe med.

”Danmark får for første gang en national klimapolitik, der er fastsat ved lov. Det betyder, at der bliver klarhed og kontinuitet i fremtidens klimapolitik.”

Ved siden af aftalen om klimaloven har vi lavet en aftale om det nationale klimamål i 2020. De Konservative siger med aftalen ja til regeringens mål om 40 procents reduktion af drivhusgasser i 2020. Dermed har De Konservative meldt sig blandt de partier, der tager ansvar for klimaet, og det gør selvfølgelig målet robust – også efter et valg.

Aftalen om klimaloven og det nationale klimamål er en vigtig milepæl. Men der er meget, vi skal nå i de kommende år. Vi skal ikke mindst tage konkrete initiativer, som sikrer, at vi når 40 procents målet i 2020. Det er en opgave, som jeg vil kaste mig over med stor entusiasme i samarbejde med alle relevante parter – ikke mindst jer i de grønne organisationer.

Aftale om klimalov lover godt

Af Hanne Jersild, klima- og energimedarbejder, WWF

Det er godt nyt for klimaet, at der er indgået et bredt forlig om den kommende klimalov, hvor også de Konservative bakker op om loven og markerer, at partiet er parat til at tage ansvar for klimapolitikken.

Målet er at fastlægge klarere rammer for den fremtidige klimapolitik, og loven vil forhåbentlig styrke kontinuiteten og det politiske fokus på den nødvendige indsats

for at imødegå klimaforandringerne – og give den klarhed om retning og hastighed, som efterlyses af aktørerne.

Det er positivt, at loven lægger op til at etablere et nyt uafhængigt klimaråd, der skal rådgive regeringen om den grønne omstilling frem mod 2050. Storbritannien har de seneste fem år haft et klimaråd, og det har sikret bred, videnskabelig rådgivning af

regeringen, samt styrket gennemsigtigheden og den offentlige debat. Det er vigtigt, at også det danske klimaråd sammensættes bredt af uafhængige eksperter, men ligeså centralt, at klima-videnskaben får en væsentlig rolle at spille, så rådgivningen klart afspejler den klima-udfordring, vi står over for. Dette bør fremgå af den kommende lov.

“Vi opfordrer [...] til, at der i loven refereres til det internationalt fastsatte 2-graders mål, samt at det indskrives, at klimaindsatsen skal ske gennem hjemlige danske drivhusgasreduktioner.”

Ifølge lovforslaget skal klima- og energiministeren mindst hvert femte år fremsætte nationale klimamålsætninger, der peger mindst 10 år frem. Det skaber håb om en mere langsigtet klimapolitik end hidtil. Vi havde dog gerne set mere forpligtende ramme, end der lægges op til. For selv om det er et fremskridt, at der nu hvert femte år skal sættes nationale mål for klimaind-

satsen, så er der ikke i lovforslaget lagt op til at fastsætte et bindende CO₂-reduktionsmål for 2050 som i både den britiske og skotske klimalov. I stedet introduceres et mål om et ”lavemissionssamfund”. Loven bør klart specificere, at det betyder, at den danske energiforsyning skal være baseret på 100% vedvarende energi i 2050 – og at øvrige drivhusgasser er reduceret, så der alene resterer uundgåelige udledninger.

“Det er positivt, at loven lægger op til at etablere et nyt uafhængigt klimaråd, der skal rådgive regeringen om den grønne omstilling frem mod 2050.”

Vi opfordrer også til, at der i loven refereres til det internationalt fastsatte 2-graders mål, samt at det indskrives, at klimaindsatsen skal ske gennem hjemlige danske drivhusgasreduktioner, og at reduktion af klimabelastningen skal være et tværgående hensyn i alle politikker og et centralt mål for det danske samfund som helhed.

EU må vedtage mere ambitiøse klima- og energimål for 2030

Af Søren Dyck-Madsen, klima- og energimedarbejder, Det Økologiske Råd

EU-Kommissionen fremlagde i januar sit udspil til klima- og energimålsætninger for EU i 2030. Det indeholder en bindende målsætning om at reducere udledningen af drivhusgasser i 2030 med 40 % i forhold til 1990 internt i EU.

40 % målet er for så vidt en sejr for den grønne fløj i Kommissionen, da en række kommissærer ønskede et svagere mål. Men for klimaet er målet ikke tilstrækkeligt, da det ikke lever op til den globale konsensus om maksimalt 2 graders temperaturstigning. Så skulle målet snarere have været 55 % reduktion.

Kommissionens udspil opstiller desværre ikke bindende VE-mål for de enkelte medlemslande på trods af, at det nuværende mål om 20 % vedvarende energi i 2020, fordelt på landene, har været ganske

effektivt for reduktion af udledningen af drivhusgasser.

“[...] for klimaet er målet ikke tilstrækkeligt, da det ikke lever op til den globale konsensus om maksimalt 2 graders temperaturstigning.”

Udspillet indeholder i stedet et mål om at nå 27 % vedvarende energi i 2030 for EU som helhed, og altså ikke fordelt på medlemslandene. Det skal ”gennemføres på en fleksibel måde”, men hvordan dette skal håndhæves, er ikke beskrevet. Det giver en betydelig investeringsusikkerhed i vedvarende energi, som risikerer at sætte udbygningen i stå.

Udspillet foreslår heller ikke mål for energieffektivisering (EE) i 2030 på trods af, at dette formentligt er det billigste og mest jobskabende indsatsområde.

I stedet skal man afvente indspil fra alle landene sidst i april 2014, som aftalt i Energieffektiviseringsdirektivet (EED).

“Så alt i alt er udspillet fra Kommissionen for svagt i forhold til den klimaopgave, som det skulle løse.”

Dette peger klart på, at Kommissionen ikke forventer bindende nationale mål på EE, men i stedet satser på en styrkelse af de bindende virkemidler, som er aftalt i EED.

Et af Kommissionens vigtigste virkemidler er CO₂-kvotehandelssystemet, men dette har ikke virket efter hensigten. Kommissionen foreslår derfor en ”reserve-bank”, som skal sikre, at markedet ikke fortsat er oversvømmet af for mange ubrugte udled-

ningsrettigheder også efter 2020. Men forslaget er alt for begrænset og vil medføre, at der frem til 2030 fortsat vil være et alt for stort overskud af kvoter på markedet.

Så alt i alt er udspillet fra Kommissionen for svagt i forhold til den klimaopgave, som det skulle løse. Hvis EU vil leve op til 2 graders målet, skal forslaget forbedres kraftigt i den kommende tid. Hvis ikke, så risikerer udspillet både at skade EU internt og at lægge et alt for lavt ambitionsniveau for de internationale klimaforhandlinger i Paris i 2015.

Vedvarende energi og energieffektivisering i EU 2030 udspillet

Af Søren Dyck-Madsen, klima- og energimedarbejder, Det Økologiske Råd

Målene for vedvarende energi og energieffektivisering i EU Kommissionens nye 2030 udspil er alt for svage til at drive klimaambitionen op. Dette på trods af, at erfaringen viser, at det netop er sektormål som disse, der har drevet udviklingen ind til nu.

De væsentligste faktorer, som har reduceret EU's udslip i de forgangne år har således været de bindende mål for vedvarende energi (VE), recessionen samt indsatsen for energieffektivisering (EE) via EU's Eco-design direktiv. Og fra 2015 begynder CO₂ kravene til biler samt Energieffektiviseringsdirektivet at levere.

EU's såkaldte ”flagskib”, nemlig kvote-handelsordning for CO₂ (ETS) har tydeligvis været fejlkonstrueret fra starten og derved ikke haft betydning for reduktionerne. Det fremlagte klimamål på 40 % internt i EU, hvor alle nuværende overskydende kvoter kan overføres, forventes ikke at ændre særlig meget på den situation. Ændringen i den årlige reduktion i udstedelsen af kvoter fra nuværende 1,74 %

til 2,2 % efter 2020 er simpelthen for lille til at rette op på problemerne. Heller ikke det fremlagte svage forslag til en ”reserve-bank” for kvoter kan forventes at skabe en effektiv funktion af ETS.

“EU's såkaldte ”flagskib”, nemlig kvote-handelsordning for CO₂ (ETS) har tydeligvis været fejlkonstrueret fra starten [...]”

De reelle reduktioner i udledningen af drivhusgasser må derfor også i perioden fra 2020 til 2030 forventes at komme fra ambitiøse delmål, især på VE. Det er derfor stærkt bekymrende, at Kommissionen fremlægger et så svagt mål for VE i 2030 som 27 % - det burde have ligget på 35-40 %. Dertil kommer at Kommissionen foreslår, at målet kun skal gælde på EU-niveau og ikke som nu fordeles til de enkelte medlemslande. Dette skaber stor usikkerhed. VE-industrien kan ikke få svar på, hvordan håndhævelsen af et fælles EU-mål skal udmøntes, og hvordan det skal håndhæves. Jobs i VE-sektoren vil hermed falde bort – eller ikke blive skabt.

“Flere undersøgelser har [...] peget på en målsætning for forbedring på energieffektivisering på 40 %, som det økonomisk optimale mål for EU.”

En forstærket indsats mod spild af energi i EU er formentlig både den billigste, mest jobskabende og mest konkurrenceforbedrende indsats. Alligevel omhandler udspillet ikke fastsættelse af ambitiøse mål for energieffektivisering eller virkemidler hertil.

EU-Kommissionen presset på ny frihandelsaftale

Af Nanna Clifforth, talsperson for NOAH & Mads Barbesgaard, politisk formand i Afrika Kontakt

I juli 2013 startede forhandlingerne om en frihandelsaftale mellem EU og USA – den såkaldte Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP).

Chefforhandlerne fra begge sider af Atlanten har udråbt TTIP'en til at blive verdens største frihandelsaftale, og særligt EU-Kommissionen har ikke holdt sig tilbage med løfter om vækst og arbejdspladser til alle uden reelt belæg.

Efter en stille start hvor fortalernes argumenter stod uimodsagte, er der i løbet af efteråret kommet en heftig kritik af aftalen fra både forbruger-, miljø- og solidaritetsorganisationer til fagforeninger på tværs af EU's medlemslande. EU's handelskommissær Karel De Gucht har derfor set sig nødsaget til at stoppe forhandlingerne om en af de mest kontroversielle dele af aftalen, den såkaldte Investor-State Dispute Settlement (ISDS) mekanisme, og har igangsat en tremåneders konsultationsperiode.

“ [...] der er i løbet af efteråret kommet en heftig kritik af aftalen fra både forbruger-, miljø- og solidaritetsorganisationer [...]”

Den kontroversielle ISDS-mekanisme vil medføre, at private investorer kan udfordre regeringstiltag, lige så snart investorerne mener, at sådanne tiltag underminerer deres

EU Kommissionens beregninger baserer sig på et energi-effektiviseringsmål i 2030 på 25 %. Det virker umiddelbart alt for lavt, hvis de fulde økonomiske og klimamæssige fordele ved en forstærket indsats for EU og de enkelte medlemslande skal kunne nås frem mod 2030. Flere undersøgelser har i stedet peget på en målsætning for forbedring på energieffektivisering på 40 %, som det økonomisk optimale mål for EU.

forventede indtjening. Sammen med over 170 andre civilsamfundsorganisationer fra begge sider af Atlanten var Afrika Kontakt og NOAH medafsendere af et brev til chefforhandlerne omkring ISDS-mekanismen i forbindelse med tredje runde af forhandlingerne i december.

“Afbrydelsen af forhandlingerne er en vigtig første sejr, men presset på Kommissionen skal fastholdes,”

I dette brev blev hele ISDS-mekanisme undersøgt som et frontalangreb på demokratiet, idet mekanismen vil give helt urimelige privilegier til erhvervslivet, samt underminere demokratisk vedtaget lovgivning på bl.a. miljø- og fødevarerområdet.

Afbrydelsen af forhandlingerne er en vigtig første sejr, men presset på Kommissionen skal fastholdes, og vi vil bruge konsultationsperiode til at fortsætte vores kritik af aftalen og få de globale og miljømæssige konsekvenser af EU's handelspolitik på dagsordenen op til EU-Parlamentsvalget i maj.

TTIP'en og EU's øvrige handelspolitik tilgodeser udelukkende erhvervslivets snævre indtjeningsinteresser, mens bredere samfundsmæssige hensyn sættes over styr. Som del af alliancen bag det Alternative Handelsmandat, arbejder vi derfor for en grundlæggende anderledes handelspolitik,

der tilgodeser miljøet og kampen for lige økonomiske, sociale og demokratiske rettigheder i Nord og Syd

Læs mere om det Alternative
Handelsmandet på:
www.alternativetrademandate.org

Skal de private virksomheder redde verden?

Af Troels Dam Christensen, koordinator, 92-gruppen

Hvis der er en trend i disse år, så er det, at de private virksomheder skal redde verden. Overalt ser vi den samme diskussion, nemlig hvordan erhvervslivet kan mobiliseres til at udrydde fattigdom, standse klimaproblemet og skabe bæredygtig udvikling.

Det er som om, at regeringerne efter en række mislykkede topmøder for klima og bæredygtig udvikling og med finanskrisen og økonomisk afmatning har opgivet og kastet håndklædet i ringen, og nu må den private sektor så løse problemerne.

På klimafronten diskuterede vi for få år siden statsligt regulering som afgifter på fly og skibstrafik, nu taler vi om den private sektors rolle og mobilisering af finansiering herfra. Danmark er med helt i front med konferencer om privatsektorfinansiering, og i klimaforhandlingerne forsøger de rige lande at skubbe deres finansieringsforpligtelse over på den private sektor.

“Det er som om, at regeringerne [...] har opgivet og kastet håndklædet i ringen, og nu må den private sektor så løse problemerne [...]”

Inden for udviklingsbistanden ser vi samme tendens. Ingen tror på, at de rige lande vil nå deres løfte om 0,7% statslig ulandsbistand i 2015 og privatsektorprogrammer blomstre op både i Danmark og internationalt. Også på højeste plan i FN er der kommet en stærk privatsektorfokus, med diverse initiativer og konferencer med erhvervslivet, ikke mindst

i forbindelse med forhandlingerne om de nye globale udviklingsmål efter 2015.

Det er fint, at den private sektors rolle og ansvar sættes på dagsordenen, for de private firmaer må løfte deres del, hvis det skal lykkes at skabe en bæredygtig udvikling på kloden. Men det er et problem, når regeringerne bruger det til at løbe fra deres eget ansvar. Dels er der mange steder, hvor en privatsektorindsats ikke kan erstatte regeringernes rolle. Indsatsen i de fattigste dele af verden og klimatilpasning er eksempler, hvor private firmaer har begrænsede interesser pga. deres naturlige fokus på fortjeneste. Dels giver en ensidig privatsektortilgang ofte problemer med rettigheder netop for de fattige og mest marginaliserede. Og sidst men ikke mindst, så kan den private sektor kun spille den nødvendige rolle, hvis regeringerne sætter de rette rammebetingelser. I den nuværende snak om den private sektors rolle, er der en tendens til kun at se på guleroden og ikke piskeren - til kun at se på incitamenterne og ikke den regulering, der er regeringernes ansvar.

“Det er fint, at den private sektors rolle og ansvar sættes på dagsordenen [...]. Men det er et problem, når regeringerne bruger det til at løbe fra deres eget ansvar.”

Der er derfor behov for lande, der går foran og holder regeringerne fast på deres eget ansvar i snakken om den private sektors rolle for at skabe en bedre verden. Her må Danmark og den danske regering gå i front.

Seksuelle og reproduktive rettigheder er ikke blot en ligestillingsdagsorden

Af Tania Dethlefsen, Sex & Samfund

Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR) er en af de danske prioriteter ifm. de nye globale udviklingsmål efter 2015 (post 2015 rammen) - og temaet dukker heldigvis ofte op, når landene i Danmarks forhandlings-trojka med Norge og Irland holder indlæg på forhandlingsmøderne i FN.

“I Sex & Samfund er vi optagede af, at SRSR ikke kun er et sundheds eller et ligestillingstema. I stedet ser vi det som et integreret aspekt af bred bæredygtig udvikling [..]”

Under det sidste forhandlingsmøde (OWG 8) i februar, hvor ligestilling var på dagsordenen var seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder et vigtigt tema. Danmarks trojka og en lang række lande – også lande fra syd – nævnte SRSR eller dele af dagsordenen som afgørende for ligestilling. Finland tog initiativ til et fælles indlæg for 50 lande med det formål at skabe større opbakning, men også for at sikre, at formændene til dette møde ikke kunne forbigå SRSR i deres referat fra mødet. Et vigtigt skridt for at sikre, at emnet er afspejlet i den 'compilation text', som formændene sender ud før den nye runde af fem møder nu går i gang.

I Sex & Samfund er vi optagede af, at SRSR ikke kun er et sundheds eller et ligestillingstema. I stedet ser vi det som et integreret aspekt af bred bæredygtig udvikling og temaer som biodiversitet, vand og sanitet, klimaforandringer.

De danske prioriteter vand og sanitet, uddannelse, kvinders ligestilling og SRSR bør derfor samtænkes i de nye mål og indikatorer. Et oplagt sted at starte er, at udvikle delmål og indikatorer der handler om at få installeret vand og sanitet i skolerne. Toiletter skal være kønsopdelte og der skal installeres vand inde på pigernes toiletter og ikke bare i skolegården. Sådan en tilgang sikrer på samme tid piger (og drenge) adgang til basale serviceydelser (vand og sanitet) og dermed øget sundhed. Samtidig kan det have indflydelse på, at færre piger dropper ud af skolen i de ældste klasser pga. menstruation, da de nu har adgang til at vaske sig i skolen. Og endelig vil denne integrerede tilgang fremme respekten for pigers seksuelle og reproduktive rettigheder.

“De danske prioriteter vand og sanitet, uddannelse, kvinders ligestilling og SRSR bør derfor samtænkes i de nye mål og indikatorer.”

Altså mange danske prioriteter med et enkelt smæk. Et hovedslagsmål ved de næste fem møder bliver - udover hvilke temaer der prioriteres højest - hvordan de mange tværsektorielle og integrerede aspekter af bæredygtig udvikling reelt kan fremmes i den nye ramme. Danmark vil forhåbentlig være med til at gå forrest i at fremme integration.

Post-2015: Husk indfødte folk

Af Ida Peters Ginsborg, IWGIA

Et oplæg til nye globale udviklingsmål fra 2015, i form af en rapport, er over det sidste års tid blevet forberedt af den såkaldte "Open Working Group" (OWG) i FN. OWG rapporten er blot en af flere bidrag til diskussionen af de nye globale udviklingsmål. Igennem de sidste OWG møder er det blevet tydeligt, at der har været uenigheder om fremgangsmåden for rapporten mellem medlemslandene. Nogle lande vil helst ikke have en liste med mål endnu, men ønsker en mere løst formuleret rapport på nuværende tidspunkt, mens andre lande, blandt andet Danmark, er tilhænger af et mere struktureret papir fra formændene, der præsenterer en række potentielle mål.

"Danmark må fortsat kæmpe for, at den menneskerettighedsbaserede tilgang og hermed også oprindelige folks rettigheder."

Resultatet er blevet, at formændene producerer to rapporter i løbet af februar 2014. Én af dem er en tekst, der opsummerer alle de forgående møders temaer og diskussioner. Den anden rapport, som er langt mere interessant, kommer til at indeholde en liste med såkaldte fokusområder, der skal danne baggrund for tilblivelsen af den endelige rapport, som inkluderer en række globale og universelle udviklingsmål.

International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA) har fulgt den danske

regerings deltagelse og positionering igennem OWG processen. IWGIA advokerer sammen med Indigenous Peoples Major Group (IPMG) for vigtigheden af at have en menneskerettighedsbaseret tilgang som allestedsnærværende i de nye udviklingsmål og at oprindelige folks rettigheder, som et naturligt led i denne proces, bliver reflekteret i den endelige OWG rapport.

For at nå det mål har IWGIA blandt andet arbejdet for, at Danmark bevarer og styrker sin position som forgangsland for en menneskerettighedsbaseret tilgang og fortaler for oprindelige folks rettigheder – også i de nye udviklingsmål.

Der er stadig mange ubesvarede spørgsmål i forhold til OWG processen, herunder er det stadig uvist hvad listen med de to formænds fokusområder vil inkludere. Men hvad end listen måtte indeholde, er det nødvendigt, at Danmark holder godt fast i sine prioriteter, og at vi som civilsamfund sørger for, at de ikke giver slip. Danmark må fortsat kæmpe for, at den menneskerettighedsbaserede tilgang og hermed også oprindelige folks rettigheder. Oprindelige folks rettigheder skal være en integreret del af processen fremadrettet, herunder nævnes i OWG rapporten og sidst men ikke mindst reflekteres i de endelige bæredygtige udviklingsmål, der skal defineres i løbet af 2014.

ARRANGEMENTER

Den 23. april kl. 15.00 – 17.30

Frihandelsaftale EU-USA – effekter for miljø og klima.

Debatmøde arrangeret af Økologisk Råd i København. Oplæg ved handels- og udviklingsminister Mogens Jensen, direktør for Transport and Environment Jos Dings m.fl. Debat mellem kandidater til EU-parlamentsvalget. For mere information og tilmelding: www.ecocouncil.dk

**2. tirsdag i måneden kl.17.00 – 19.00
på en cafe i København**

Green Drinks København

I over 300 byer verden over mødes folk med interesse for miljø til en månedlig uformel komsammen kaldet Green Drinks. Hensigten er at skabe netværk på tværs af NGO'er, industri, universiteter og andre med interesse for miljø, bæredygtighed og CSR. For mere information: www.greendrinks.org
Pris: Gratis, men tilmelding modtages gerne på: greendrinks.cph@gmail.com.
Yderligere oplysninger: kontakt Anders Knudsen på 22 39 01 03

Redaktion

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af Troels Dam Christensen og Christine Jacobsen Mulvad, 92-gruppen. Tidligere numre kan ses på www.92grp.dk.

Ønsker du at til- eller afmelde nyhedsbrevet, send en email til 92-gruppens_nyhedsbrev@92grp.dk.

92-gruppen

c/o Care Danmark
Jemtelandsgade1
2300 København S
T: 35 24 50 90
E: 92grp@92grp.dk